

**Alain
de Botton**

**Malcolm
Gladwell**

VS

**Steven
Pinker**

**Matt
Ridley**

**Urmează
cele mai
bune zile
ale omenirii?**

Editor

RUDYARD GRIFFITHS

Cu un comentariu postdezbateri de

ALI WYNE

Traducere din engleză de

BIANCA STĂNESCU

CURTEA VECHÉ

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Urmează cele mai bune zile ale omenirii? / Malcolm Gladwell, Alain de Botton, Matt Ridley, Steven Pinker ; ed. : Rudyard Griffiths ; cu un comentariu postdezbateri de Ali Wyne ; trad. de Bianca Stănescu. - București : Curtea Veche Publishing, 2019
ISBN 978-606-44-0262-2

I. Gladwell, Malcolm
II. Botton, Alain de
III. Ridley, Matt
IV. Pinker, Steven
V. Griffiths, Rudyard (ed.)
VI. Wyne, Ali (coment.)
VII. Stănescu, Bianca (trad.)

159,9

ISBN epub: 978-606-44-0364-3
ISBN mobi: 978-606-44-0365-0
Carte publicată și în ediție digitală

Redactori: Diana Simionescu, Andreea-Cătălina Drăghici
Corector: Elena Tătaru
Tehnoredactor: Irinel Niculae

CURTEA VECHE PUBLISHING

str. Aurel Vlaicu nr. 35, București, 020091

redacție: 0744 55 47 63; distribuție: 021 260 22 87, 021 222 25 36, 0744 36 97 21

redactie@curteaveche.ro; comenzi@curteaveche.ro

www.curteaveche.ro

PINKER and RIDLEY vs DE BOTTON and GLADWELL

Do Humankind's Best Days Lie Ahead?

(The Munk Debates, Edited by Rudyard Griffiths)

Copyright © Aurea Foundation

Malcolm Gladwell, Alain de Botton, Matt Ridley,

and Steven Pinker in *Conversation* by Rudyard Griffiths.

Copyright © 2016 Aurea Foundation

Post-Debate Commentary by Ali Wayne, Copyright © 2016 Aurea Foundation.

Published by arrangement with House of Anansi Press, Toronto, Canada

www.houseofanansi.com

All rights reserved.

© CURTEA VECHE PUBLISHING, 2019
pentru prezenta versiune în limba română

CUPRINS

O scrisoare de la Peter Munk	6
<i>Introducere</i> de Rudyard Griffiths	9
Urmează cele mai bune zile ale omenirii?	11
Interviuri preliminare dezbaterii, consemnate de Rudyard Griffiths	69
<i>Comentariu postdezbateri</i> de Ali Wyne	95
<i>Mulțumiri</i>	102
<i>Despre invitați</i>	104
<i>Despre editor</i>	106
<i>Despre Dezbaterile Munk</i>	107
<i>Despre interviuri</i>	109
<i>Despre comentariul postdezbateri</i>	110

O scrisoare de la Peter Munk

Când am inițiat Dezbaterile Munk, atât eu, cât și soția mea, Melanie, am fost profund impresionați să constatăm cât de repede au captat interesul publicului și cât de mult i-au înflăcărat imaginația. Primul eveniment de acest gen a avut loc în mai 2008, iar de atunci am găzduit ceea ce cred că se numără printre cele mai interesante dezbateri de politică publică nu doar din Canada, ci din întreaga lume. Punând accent pe chestiuni de interes mondial, Dezbaterile Munk au abordat o paletă largă de teme, precum intervențiile umanitare, eficacitatea ajutoarelor din alte țări, amenințarea încălzirii globale, impactul religiei asupra geopoliticii, dezvoltarea Chinei și declinul Europei. Modul de abordare a unor astfel de subiecte fascinante a servit drept „materie primă” – din punct de vedere intelectual și etic – pentru unii dintre cei mai importanți gânditori și factori de decizie ai lumii, de la Henry Kissinger, Tony Blair sau Christopher Hitchens până la Paul Krugman, Peter Mandelson sau Fareed Zakaria.

Problemele ridicate în cadrul Dezbaterilor Munk nu doar că au stimulat conștiința publică, dar totodată au ajutat

nenumărate persoane să devină mai implicate și, prin urmare, mai puțin intimidată de conceptul complex de globalizare. Este extrem de ușor să fii egocentric. Este extrem de ușor să fii xenofob. Este extrem de ușor să fii naționalist. Dar se dovedește a fi foarte greu să pășești în necunoscut! Mulți percep globalizarea – iar asta în cel mai bun caz – ca pe un concept abstract. Scopul seriei de dezbateri inițiate de noi constă în a-i ajuta pe oameni să se familiarizeze cu schimbările continue din lumea contemporană și să participe cu mai multă deschidere la dialogul universal privind problemele și evenimentele care ne vor defini viitorul.

Probabil că nici nu trebuie să mai menționez că foarte multe dintre aceste subiecte sunt cu adevărat arzătoare. Încălzirea globală, sărăcia extremă, genocidul sau instabilitatea financiară – iată doar câteva dintre chestiunile de o importanță crucială care afectează popoare întregi. Și atât mie, cât și membrilor consiliului fundației ni se pare că, la modul general, calitatea dialogului public se diminuează direct proporțional cu importanța și numărul acestor teme critice care ne solicită atenția.

Încercând să evidențieze cele mai importante aspecte ale dialogului global în momente decisive, dezbaterile noastre înfățișează ideile și opiniile unora dintre cei mai străluciți gânditori ai lumii, fapt care înlesnește cunoașterea și reușește să cristalizeze interesul public, ajutând în cele din urmă la soluționarea unora dintre provocările care îi stau în față omenirii.

Am învățat de-a lungul vieții – și sunt sigur că mulți dintre voi împărtășesc această viziune – că provocările scot la iveală tot ce-i mai bun din oameni. Veți fi de acord,

sper eu, că participanții la aceste dezbateri nu numai că se provoacă unul pe altul, dar ne incită pe fiecare dintre noi să reflectăm limpede și rațional la problemele de o însemnătate majoră cu care se confruntă lumea în ziua de azi.

PETER MUNK
Inițiatorul Fundației Aurea
Toronto, Ontario

Introducere de Rudyard Griffiths

Urmează cele mai bune zile ale omenirii? a marcat o îndepărtare de tematica dezbaterilor noastre tradiționale. Timp de aproape un deceniu, Dezbaterile Munk, desfășurate bianual, s-au axat în primul rând pe aspecte geopolitice, sociale, economice sau tehnologice concrete, la ordinea zilei. Așadar, de ce am decis subit ca, în toamna anului 2015, conferința noastră să aibă mai degrabă o tentă filozofică? Deoarece nutrim convingerea fermă că multe dintre dezbaterile importante pe care le purtăm astăzi în societate sunt învăluite în eterna dilemă umană a progresului – sau a regresului – nostru, ca specie.

Mulți comentatori privesc dezordinea caracteristică evenimentelor mondiale actuale și semnalează un declin lent, dar constant, al ordinii bazate pe reguli și al progresului economic care au definit jumătatea de secol ce a precedat Al Doilea Război Mondial. Dimpotrivă, alții consideră că distribuția puterii națiunilor către actori nonstatali, cum ar fi organizațiile neguvernamentale, alianțele și instituțiile globale – susținute din plin de comunicarea instantanee, de pe rețelele de socializare răspândite pretutindeni –, vestește începutul unei noi ere a păcii și a prosperității.

Sușinătorii unei „a doua revoluții tehnologice“ prevăd un viitor cu un nivel de trai în creștere, cu domenii noi de

colaborare și exprimare, atât individuală, cât și colectivă, precum și o planetă mai curată. Asta în vreme ce oponenții lor denunță modul în care tehnologiile tot mai performante sporesc inegalitatea socială și economică, dându-i statului puterea de a încălca viața privată a cetățenilor și totodată de a distra omenirea de la munca grea, dar extrem de necesară unei vieți durabile pe Pământ.

Rezumând, pentru jumătate dintre noi, oricare ar fi problema sau provocarea în discuție, paharul e pe jumătate gol. Pentru cealaltă jumătate, paharul e pe jumătate plin. Cu alte cuvinte, suntem fie optimiști, fie pesimiști în legătură cu starea și viitorul vieții noastre, al societății în care trăim și al condiției umane, în general.

Dezbaterea Munk referitoare la progres din toamna anului 2015 a reprezentat un efort conștient de a le provoca pe cele peste 3 000 de persoane care au umplut până la refuz Roy Thomson Hall din Toronto să aleagă o „tabără“, o dată pentru totdeauna, în această dilemă a epocii moderne. Astfel că am intitulat dezbaterea: *Urmează cele mai bune zile ale omenirii?*

Înainte de începerea evenimentului, publicul a fost rugat să răspundă la întrebarea de mai sus. După o oră și jumătate, la sfârșitul înfruntării de idei, oamenii din sală au fost întrebați din nou. Stimulatoare și extrem de antrenantă, dezbaterea care vi se va dezvălui în următoarele pagini a izbutit să schimbe numeroase păreri. Pentru a afla dacă „paharul colectiv al omenirii“ este într-adevăr pe jumătate gol sau pe jumătate plin, citiți mai departe. Vă garantez că această dezbatere aprinsă vă va ține cu sufletul la gură până la ultimul cuvânt.

RUDYARD GRIFFITHS
Președintele Dezbatelor Munk,
Toronto, noiembrie 2016

URMEAZĂ CELE MAI BUNE ZILE ALE OMENIRII?

Pro: Steven Pinker și Matt Ridley

Contra: Alain de Botton și Malcolm Gladwell

6 noiembrie 2015
Toronto, Ontario

Urmează cele mai bune zile ale omenirii?

Rudyard Griffiths: Bună seara, doamnelor și domnilor! Numele meu este Rudyard Griffiths și sunt președintele Dezbaterilor Munk. Vă asigur că oportunitatea de a fi moderatorul confruntării din această seară mă bucură enorm și mă onorează în cel mai înalt grad.

Aș dori să încep prin a saluta publicul de televiziune din America de Nord care acordă atenție dezbaterii noastre, vizionând CPAC, canalul de politici publice al Canadei, ori omologul său din Statele Unite, C-SPAN. Salutări călduroase, de asemenea, celor care ne urmăresc online chiar acum pe www.munkdebates.com. Ne bucurăm să vă avem alături, fie și virtual, la evenimentul de astăzi. Nu în cele din urmă, vă salut pe voi, cei peste 3 000 de spectatori care ați venit la Roy Thomson Hall pentru o nouă dezbateră Munk, la doar câteva săptămâni după aprinsele confruntări electorale federale canadiene. Este extraordinar să avem un public atât de numeros în seara aceasta! Vă mulțumim!

Astăzi, ne vom abate puțin de la temele noastre clasice. Nu vom vorbi strict despre probleme geopolitice sau culturale.

În schimb, vom medita mai mult, vom gândi la o scară mai mare. În seara aceasta vom reflecta asupra naturii societății noastre, a convingerilor ei cele mai profunde – totul, în contextul întrebării pe care v-am adresat-o: „Progresează oare omenirea? Viitorul nostru va fi unul luminos?”

Pentru a reflecta asupra acestei mari întrebări, continuând o dezbatere dezlănțuită în societatea noastră, în civilizația noastră, de peste două secole, am invitat la Toronto patru personalități de marcă – oameni din rândul celor mai ascuțite minți din lume, cei mai străluciți gânditori din domeniile lor.

Dar, înainte de a ajunge la prezentarea oaspeților, țin să subliniez că niciuna dintre debateri nu ar fi posibilă fără generozitatea, sprijinul și viziunea gazdelor noastre din această seară. Să îi aplaudăm împreună pe Peter și Melanie Munk, precum și pe membrii Fundației Aurea – o merită cu prisosință. Vă mulțumim din suflet!

Iar acum, să-i poftim pe scenă pe invitații noștri de astăzi și să începem dezbateră pe marginea temei enunțate: „Urmează cele mai bune zile ale omenirii?” Vă rog să-l întâmpinați cum se cuvine pe cel care va face parte din echipa „Pro”, pionierul în științe cognitive originar din Montréal, scriitorul și cercetătorul de renume mondial Steven Pinker.

Cochipierul lui Steven este membru al Camerei Lorzilor din Marea Britanie. E un jurnalist reputat, colaborator al ziarului *Times* din Londra, precum și autorul mai multor cărți devenite bestselleruri internaționale, care îmbină idei scilicitoare despre evoluție și ideologie, despre istorie și știință. Desigur, îl cunoașteți cu toții pe Matt Ridley. Bun venit alături de noi, Matt!

Ei bine, o echipă strălucită de invitați merită oponenți pe măsură. Vă rog să îl întâmpinați cu aplauzele voastre pe

renumitul scriitor stabilit în Marea Britanie, om de radio și gânditor, unul dintre filozofii de vârf ai generației sale, Alain de Botton.

Partenerul de debateri al lui Alain va fi un foarte apreciat editorialist, pe care îl citim cu mult interes în *New Yorker*. Sunt convins că ați parcurs de asemenea volumele sale – din câte știu, au fost tipărite în peste zece milioane de exemplare. Doamnelor și domnilor, de îndată va urca pe scenă canadianul Malcolm Gladwell!

Iar acum, să verificăm rapid dacă avem la îndemână toate lucrurile necesare confruntării. În primul rând, adorabilul nostru cronometru, extrem de util pentru ca invitații noștri să rămână agili și să aibă o dezbatere echitabilă. Pe aceia dintre dumneavoastră care se află pentru prima dată la Dezbaterile Munk îi rog ca, atunci când văd că acest cronometru ajunge la zero, să mi se alătore cu aplauzele lor, fapt ce îi va atenționa pe vorbitori că timpul alocat fiecăruia s-a scurs.

În continuare, aș vrea să trec în revistă rezultatele sondajului din debutul evenimentului nostru. Voi, cei 3 000 de spectatori prezenți în această sală, ați fost rugați să votați *pro* sau *contra* la întrebarea zilei: „Urmează cele mai bune zile ale omenirii?” Rezultatele mi se par interesante: 71% dintre voi au răspuns afirmativ, în vreme ce 29% s-au arătat pesimiști. Așadar, pentru grupul reprezentat de audiență, paharul este plin în proporție de peste două treimi.

Dar, după cum bine știm, opiniile sunt adeseori fluide. Prin urmare, v-am întrebat mai apoi: „În funcție de ceea ce auziți în seara aceasta, sunteți dispuși să vă schimbați votul după următoarea oră și jumătate?” Ei bine, 90% dintre voi – da, e un procent considerabil! – s-au arătat deschiși la schimbare. Doar 10% au rămas neclintiți pe